

FALCK, Anton R. (Utrecht 19 maart 1777 – Brussel 16 maart 1843).

Studeerde aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam, promoveerde in 1799 te Leiden in de rechten en toonde zijn hele leven een actieve literaire en filosofische belangstelling, gepaard aan een grote reislust. In 1801 werd Falck advocaat bij het Hof van Holland. In 1802 ging hij als legatiesecretaris naar Madrid en van 1806-1810 vervulde hij hoge functies in het Koninkrijk Holland op het ministerie van buitenlandse zaken en later op het ministerie van koloniën en marine. Gedurende de inlijving bij Frankrijk was hij ambtloos burger. Als kapitein der schutterij speelde hij in 1813 bij de bevrijding een belangrijke rol te Amsterdam. Ook in Den Haag telde hij mee en in 1814 vergezelde hij koning Willem I naar Parijs. Daar stelde Falck de VIII Artikelen op die als grondslag dienden voor de vereniging van Nederland en België. In het nieuwe koninkrijk was hij van 1818-1824 minister van onderwijs, nationale nijverheid en koloniën.

Zijn diplomatieke loopbaan begon Falck in 1824 als ambassadeur in Engeland. In 1832 nam hij ontslag. Hoewel zijn gezondheid, ondermijnd door jicht, te wensen overliet, aanvaardde hij in 1839 de benoeming tot gezant te Brussel, waar hij in 1843 overleed.

Falcks betrekking met de Zuidelijke Nederlanden dateerde uit de Franse tijd. Al voor 1813 wenste Falck de vereniging van Noord en Zuid, hierop attent gemaakt door de geschriften van abbé Dominique de Pradt en de ideeën van zijn vriend David J. van Lennep. Het politieke, anti-Franse motief was bij deze keuze doorslaggevend. In 1814 stelde hij de VIII Artikelen op, die de voorwaarden voor de vereniging inhielden. Falck legde de nadruk op een duidelijk Noord-Nederlands overwicht. Hij erkende later geen oog te hebben gehad voor de verschillen in taal, religie en gewoonten, die in de lange periode van scheiding eerder waren versterkt dan verminderd. Als minister van onderwijs heeft hij de vernederlandsing via het onderwijs krachtig bevorderd om de nationale eenheid te versterken. Ook wetenschap en cultuur hadden zijn aandacht. Van Londen uit volgde hij sedert 1824 de ontwikkelingen in het Zuiden met zorg. Hij zou als ambassadeur in 1830 echter gedwongen zijn mee te werken aan de scheiding van hetgeen hij in 1814 met veel enthousiasme bijeengebracht had. Nog in september 1830 hoopte hij dat niet alles vanwege "Waalische warhoofden" te gronde zou gaan, maar spoedig daarna was ook voor hem de scheiding definitief en diende België erkend te worden. Zijn eerlijk aanvaarden van de scheiding en zijn vele relaties in België (hij was in 1817 met de Belgische barones de Roisin gehuwd) maakten hem bij uitstek geschikt voor een diplomatieke functie in Brussel. Falck nam die functie aan, maar stelde dat hij niets te maken wilde hebben met orangistische bewegingen in België (orangisme). Hij toonde zich verheugd dat het Nederlands in België een rol bleef spelen, al heeft zijn optimisme hem de zaak wel wat te rooskleurig doen zien. Verscheidene malen maakte hij gewag van de bloei van de Nederlandse taal, waarbij hij signaleerde dat de katholieke clerus inzag, dat het katholiek geloof en het 'Vlaams' de hechte pijlers van het **Belgisch nationalisme** zouden moeten zijn.

LITERATUUR: A.R. Falck, *Gedenkschriften*, 1837; – O.W. Hora Siccama, *Brieven van Falck, 1795-1843*, 1857; – C.C. ter Haar, *Nederland en Vlaanderen*, 1933; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, I, 1963; – A. de Jonghe, *De taalpolitiek van Koning Willem I in de Zuidelijke Nederlanden, 1814-1830*, 1967²; – D. van der Horst, *Van Republiek tot Koninkrijk. De vormende jaren van Anton Reinhard Falck, 1777-1813*, 1985.

PIETER VAN HEES*